

Budgetunderlag 2022–2024

SVERIGES DOMSTOLAR

Innehållsförteckning

YRKANDEN.....	3
INLEDNING.....	4
OMVÄRLDEN.....	5
SVERIGES DOMSTOLAR	8
RÄTTSLIGA BITRÄDEN M.M.	13
MIGRATIONSDOMSTOLARNA.....	16
RÄTTSLIGA BITRÄDEN M.M. VID DOMSTOLSPRÖVNING I UTLÄNNINGSMÅL.....	17
TRÄNGSELSKATT.....	18
INTERNATIONELL CIVIL KRISHANTERING	19
 BILAGA 1 – INVESTERINGAR, LÅNERAM OCH KREDITER SAMT ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS FINANSIERING.....	 20
BILAGA 2 – MÅLUTVECKLING.....	27

Yrkanden

Domstolsverket yrkar att regeringen

- föreslår riksdagen att anslaget 1:5 Sveriges Domstolar, inom utgiftsområde 4, tillförs en ramökning med 135 mnkr från år 2022, med ytterligare 405 mnkr från 2023 och med ytterligare 160 mnkr från 2024 utöver de beräknade anslagsnivåerna. Totalt yrkas en ramökning med 700 mnkr under perioden 2022–2024 utöver de beräknade anslagsnivåerna. [Se avsnitt om Sveriges Domstolar.](#)
- föreslår riksdagen att anslaget 1:12 Rättsliga biträden m.m., inom utgiftsområde 4, tillförs en ramökning med 1 530 mnkr 2022, med ytterligare 250 mnkr 2023 samt med ytterligare 344 mnkr 2024, totalt en ramökning med 2 124 mnkr perioden 2022–2024. [Se avsnitt om Rättsliga biträden m.m.](#)
- föreslår riksdagen att anslaget 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål, inom utgiftsområde 8, tillförs de aviserade anslagsnivåerna för 2022–2024. [Se avsnitt om Migrationsdomstolarna.](#)
- föreslår riksdagen att anslaget 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål, inom utgiftsområde 8, tillförs de aviserade anslagsnivåerna för 2022–2024. [Se avsnitt om Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål.](#)
- föreslår riksdagen att anslagen 1:11 Trängselskatt i Stockholm ap.1 och 1:14 Trängselskatt i Göteborg ap.4, inom utgiftsområde 22 tilldelas de aviserade anslagsnivåerna för 2022–2024. [Se avsnitt om Trängselskatt.](#)
- föreslår riksdagen att anslaget 1:1 Bistandsverksamhet ap. 43 Internationell civil krishantering, inom utgiftsområde 7, tilldelas de aviserade anslagsnivåerna för 2022–2024. [Se avsnitt om Internationell civil krishantering.](#)
- föreslår riksdagen att låneramen höjs för att uppgå till 1 650 mnkr för åren 2022–2024. [Se bilaga 1-Investeringar, låneram och krediter samt översikt över verksamhetens finansiering.](#)
- fastställer att anslagskrediten för anslagen 1:5 Sveriges Domstolar, inom utgiftsområde 4 och 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål, inom utgiftsområde 8, varje år under perioden 2022–2024, under förutsättning att yrkade medel tilldelas, får uppgå till tre procent. [Se bilaga 1 – Behov av krediter/låneram.](#)
- fastställer att anslagskrediten för anslaget 1:1 Bistandsverksamhet ap. 43 Internationell civil krishantering, inom utgiftsområde 7, varje år under perioden 2022–2024, under förutsättning att yrkade medel tilldelas, får uppgå till tio procent. [Se bilaga 1 – Behov av krediter/låneram.](#)
- föreslår riksdagen att anslagskrediten för anslaget 1:12 Rättsliga biträden m.m. inom utgiftsområde 4, anslaget 1:5 Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsmål, inom utgiftsområde 8, samt anslaget 1:11 Trängselskatt i Stockholm ap. 1 och anslaget 1:14 Trängselskatt i Göteborg ap. 4 inom utgiftsområde 22 varje år under perioden 2022–2024, får uppgå till tio procent. [Se bilaga 1 – Behov av krediter/låneram.](#)

Inledning

Ekonomisk långsiktighet – en förutsättning för rättssäkerhet

Att utifrån domstolarnas viktiga uppdrag blicka framåt innebär i år fler osäkra faktorer än vanligt. En rad olika händelser i demokratiska länder i vår omvärld får oss att inse att rättsstaten och demokratin kan utsättas för allvarliga påfrestningar och att det kan ske snabbt. Ett särskilt hot är den pandemi (covid-19) som drabbat hela världen. Utöver mycket mänskligt lidande har de restriktioner som vidtagits utsatt hela samhället för stor press. De i Sverige så självklara demokratiska friheterna, till exempel demonstrationsfrihet och mötesfrihet, har kraftigt inskränkts.

Samtidigt lär denna tid oss att hantera kontinuerlig förändring som något konstant – och att somligt också måste bevaras. Domstolarnas och domarnas oberoende ställning i det konstitutionella systemet är sådant som måste förbli. Ett oberoende domstolväsende, som har allmänhetens förtroende, är ett av fundamenten i ett demokratiskt samhälle. Dess betydelse kan inte nog betonas i en tid som denna. För att domstolarna ska kunna fullgöra denna för demokratin grundläggande uppgift, måste de tillförsäkras en långsiktigt stabil finansiering.

I vårt land är domstolarnas ställning grundlagsskyddad. Vikten av oberoende och väl fungerande domstolar är bärande för rättsstaten och ger legitimitet till vårt samhällssystem och våra grundläggande värderingar. Utöver nödvändig lagstiftning kan det tyckas vara en självklarhet att domstolarna ges nödvändiga ekonomiska resurser för att de ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Medelstillelningen måste då präglas av långsiktighet eftersom anslaget i huvudsak används till lönekostnader, lokaler och utvecklingsinsatser i verksamheten. Resurserna måste vara tilltagna så att domstolarna har möjlighet att följa och tillämpa lagstiftningen och kan tillgodose medborgarnas rätt till effektiva rättsmedel.

Omvärlden

Omvärld som innebär utmaningar

Även om domstolarnas grundläggande uppdrag att möta samhällets och enskildas behov av tillgång till rättslig prövning ligger fast, gör samhällsförändringarna att domstolarna ställs inför nya utmaningar. För att möta utmaningarna har Sveriges Domstolar tagit fram en gemensam strategisk inriktning. Omvärldens utmaningar kräver dock också goda planeringsförutsättningar.

En tydlig utmaning är att antalet mål fortsätter öka. Under 2020 ökade antalet mål som kom in till domstolarna med drygt fem procent, migrationsmålen exkluderade. På grund av det hade domstolarna svårt att nå regeringens uppställda verksamhetsmål för året. Domstolsverkets prognoser visar också på ett ökat målinflöde framöver. Det är från ett medborgarperspektiv, men även ett samhällsekonomiskt perspektiv, viktigt att domstolarna ges tillräckliga resurser för att ta hand om den målökning som satsningar på andra delar av rättskedjan medför. Att göra motsvarande satsningar i domstolarna som hos polis och åklagare är det mest effektiva för att undvika flaskhalsar i delar av kedjan. Om domstolarna inte tillförs resurser finns det en påtaglig risk för att omloppstiderna ökar och att effekterna av satsningarna på polis och åklagare bromsas upp.

Väntetider drabbar människor och företag

I domstolarna handläggs flera hundra olika typer av mål. Det som tydligast förenar dem är behovet av ett rimligt snabbt avgörande.

Onödiga väntetider i hanteringen av målen leder till sämre effektivitet i den dömande verksamheten och för många som drabbas av detta, till mänskligt lidande. För människor rör målen ofta förhållanden som har en central roll i vardagen, till exempel familj, försörjning, boende, egendom eller säkerhet. Att leva i osäkerhet om sådana förhållanden är ofta mycket påfrestande. Onödiga väntetider hindrar människor att gå vidare i sina liv och för företag kan en långvarig domstolsprövning skada, och ibland till och med äventyra, affärsverksamheten.

Långa väntetider påverkar även förtroendet för rättssystemet. Om rättssystemet inte upplevs som effektivt kan det i värsta fall uppfattas som orättvist. Väntetider i domstolarna riskerar också att slå mot andra delar av samhället, till exempel med försening av upphandlingar och tillstånd vid mark- och miljömålshantering.

Eftersom så mycket står på spel för de berörda måste alla få en domstolsprövning inom rimlig tid. Om en ökad måltillströmning i den storleksordning som skett under 2020 inte leder till en motsvarande ökning av avgörandekapaciteten, kan målsättningen att alla ska få en domstolsprövning inom rimlig tid inte uppnås. Detta trots att domstolarna avgör fler mål. En utebliven kapacitetsökning riskerar att leda till längre handläggningstider, särskilt för de mål som inte är av förturskaraktär.

Målen ökar och blir mer omfattande

Brottmålen kommer att fortsätta öka väsentligt även 2021, bland annat beroende på att Snabbare lagföring för brottmål utökas med fler domstolar. Den grova och organiserade brottsligheten innebär allt större utmaningar med nya hemliga tvångsmedel, fler häktningförhandlingar och komplicerade mål. Även framgångsrikt internationellt samarbete gör att antalet stora och komplexa brottmål ökar.

Omfattande skattemål och fler ekonomiska tvister i spåren av pandemin kan påverka förvaltningsdomstolarna. Även reformer inom EU kan ställa helt nya krav på verksamheten. Särskilt kan nämnas arbetet med en för EU-länderna gemensam asyl- och migrationspolitik, den så kallade migrationspakten, som på ett genomgripande sätt kan komma att påverka arbetet i migrationsdomstolarna.

Inte sällan får lagändringar plötsliga och oförutsedda konsekvenser för domstolarna. Under 2018 infördes exempelvis dröjsmålstanen som innebär möjligheten för enskild att begära att ärenden vid förvaltningsmyndighet som inte avgjorts inom sex månader ska avgöras. Det har inneburit cirka 40 000 nya mål.

Resurser för att möta målökning

Fler och mer omfattande och komplexa mål kräver fler medarbetare. Bara måltillströmningen under 2020 innebär ett behov av att öka antalet kvalificerade jurister. Höjd måste därtill tas inte bara för dagens utan också för morgondagens måltillströmning. Det tar åtskilliga år och kräver långsiktiga investeringar för Sveriges Domstolar innan ett utökat antal notarie- och fiskalsplatser leder till nyanställningar.

Samtidigt som notarieplatserna är av största betydelse för att långsiktigt trygga kompetensbehovet, har domstolarna under 2020 delvis på grund av osäkra ekonomiska förutsättningar och på grund av pandemin dragit ned på antalet platser. Det innebär att universitetens resurser för att utbilda jurister inte fångas upp av domstolarna på ett effektivt sätt. Antalet domstolar som har behov av fler fiskaler ökar samtidigt. Notarierna är en kvalificerad och säker rekryteringsbas för antagningen av fiskaler. Ett tillräckligt antal notaries och fiskaler är därtill en förutsättning inte bara för möjligheten att rekrytera ordinarie domare, utan också för att andra statliga myndigheter ska få tillgång till kvalificerade jurister. Det gäller Regeringskansliet, Justitieombudsmannen och Justitiekanslern, men också många andra myndigheter.

Rätt kompetens handlar om rättssäkerhet

Eftersom långa väntetider i domstolarna ger direkt effekt för människor och företag är möjligheterna för Sveriges Domstolar att kompetensförsörja en avgörande fråga för rättssäkerheten och för förtroendet för domstolarna. Att allmänheten har förtroende för domstolsväsendet är ett av fundamenten i ett demokratiskt samhälle.

En stor del av kompetensförsörjningen består av rätt kompetensutveckling. En utvidgning av domarutbildningen och nyanställningar ökar behovet av kompetensutvecklingsinsatser. Domstolsakademin har huvudansvaret för att genomföra kompetensutveckling med målet att alla domare ska ges den utveckling som krävs för att de ska kunna handlägga mål självständigt, effektivt och rättssäkert. För att kunna anställa fler domare och säkerställa att de får tillräcklig kompetensutveckling krävs långsiktiga och stabila förutsättningar, bland annat i form av tillräckliga anslag.

Utöver att tillräcklig medelstillsättning möjliggör rätt kompetensförsörjning arbetar Sveriges Domstolar aktivt med att vara en attraktiv arbetsgivare som kan attrahera och behålla kompetenta medarbetare. Det ställer bland annat krav på möjligheter att arbeta flexibelt och på distans, något som i sin tur ökar behovet av satsningar på informationssäkerhet, säkerhet och arbetsmiljöarbete.

Effektivisering med hjälp av digitalisering

Den medelstildelning som ges domstolarna ska i sin tur användas effektivt och verksamheten ska ständigt förbättras. Domstolarna driver ett kontinuerligt utvecklingsarbete av sin verksamhet för att säkra en god hushållning med statens finanser.

Det pågår en omfattande digitalisering av domstolarnas arbete. Med digitala metoder effektiviseras såväl arbetssätt och processer i domstolarna som kontakterna med medborgarna. Med bibehållen rättssäkerhet ska domstolarna ständigt bli bättre på att kommunicera effektivt med parter och medborgare på deras villkor. Domstolarna anpassar sig också ständigt till förändringar i omvärlden. Den pågående pandemin har exempelvis inneburit inställda mål och längre väntetider, men också snabba effektiviseringar i arbetssätt och därmed viktiga lärdomar att ta med in i framtiden. Men åtgärder av detta slag räcker inte till i längden om inte anslagsnivåerna över tid anpassas till rådande förutsättningar.

Resurserna måste vara tillräckligt tilltagna

Särskilt i tider av snabb samhällsförändring, med ökad osäkerhet och polarisering, behöver domstolarna och nämnderna vara den trygga garanten för den enskildes rättssäkerhet och demokratin. Att domstolarna har ett högt förtroende hos allmänheten är centralt för att Sveriges Domstolar ska kunna fortsätta vara detta. Förtroendet i sin tur förtjänas genom att bedriva verksamheten med hög kvalitet och att utveckla den i takt med tiden och omvärldens krav.

Allt detta är fundamentet i och utgångspunkten för de prioriteringar och mål som uttrycks i Sveriges Domstolars strategiska inriktning. Resurserna måste nu vara tilltagna så att kompetensen kan säkras över tid, att den digitala omställningen kan fortsätta, att de som kommer till domstolen känner sig trygga i domstolens lokaler och i hanteringen av deras livsavgörande mål och ärenden, och att alla de som kommer i kontakt med domstolen får ett bemötande som stärker deras förtroende för rättsprocessen.

Svenska domstolar avgjorde drygt 495 000 mål 2020. Här bilder från målet mellan Girjas sameby och svenska staten om upplåtelseätten till småviltsjakt och fiske i samebyns områden. Målet avgjordes slutligen av Högsta domstolen. Foto: Magnus Hallgren/DN/TT

Sveriges Domstolar

För att Sveriges Domstolar ska få långsiktiga och realistiska förutsättningar att klara av sitt uppdrag yrkar Domstolsverket att regeringen föreslår riksdagen att **anslaget 1:5 Sveriges Domstolar, inom utgiftsområde 4**, tillförs en ramökning med 135 mnkr från år 2022, med ytterligare 405 mnkr från 2023 och med ytterligare 160 mnkr från 2024 utöver de beräknade anslagsnivåerna. Totalt yrkas en ramökning med 700 mnkr under perioden 2022–2024 utöver de beräknade anslagsnivåerna.

Långsiktiga och realistiska förutsättningar för uppdraget

Sveriges Domstolar är en omfattande verksamhet som består av 72 domstolar, åtta hyres- och arrendenämnder, Rättshjälpsmyndigheten samt Domstolsverket. Mynigheterna inom Sveriges Domstolar har under 2020 kommit överens om en strategisk inriktning som är gemensam för hela verksamheten. En högt prioriterad målsättning i inriktningen är tryggheten att kunna ha en långsiktigt stabil planering.

I en verksamhet som Sveriges Domstolar är det svårt att genomföra snabba förändringar. Ledtiderna för att rekrytera ordinarie domare och andra kvalificerade jurister är långa. Att digitalisera och utveckla en verksamhet som består av många självständiga myndigheter kräver också långsiktig planering.

Verksamhetsutveckling är viktigt för domstolarna och utgör ett av målen i den strategiska inriktningen. För närvarande pågår ett omfattande arbete med digitalisering. Ett arbete som sträcker sig över flera år. Detta arbete visar redan på kostnadsbesparingar, dels av administrativa kostnader, men också av frigjord arbetstid. Denna verksamhetsutveckling kommer på sikt att leda till ett minskat resursbehov eftersom resultatet blir en mer effektiv verksamhet.

Antalet inkomna mål fortsätter att öka, så även under 2020 som varit ett speciellt år även för domstolarna, något som regeringen uttalade, och riksdagen ställde sig bakom, i budgetpropositionen:

”Under 2020 är antalet inkomna, avgjorda och balanserade mål inom Sveriges Domstolar högre än tidigare år. Samtidigt som domstolarnas produktivitet är hög är covid-19-pandemins effekter för domstolarnas verksamhet svårbedömd. Regeringen följer därför utvecklingen inom Sveriges Domstolar noga och avser vid behov att återkomma i budgetpropositionen för 2022.”¹

Antalet inkomna mål ökade vid samtliga domstolar med sammantaget fem procent under 2020². Den högsta ökningen under hela 2000-talet. Samtidigt ökade antalet avgjorda mål i förhållande till året innan och balanserna har därmed minskat med två procent från 2019. Denna ökning av avgjorda mål kan synas markant, men visar inte hela sanningen. Under 2020 har verksamheten på många sätt påverkats av den pågående pandemin. Många mål av enklare karaktär och som har kunnat avgöras på handlingarna har avgjorts och många mål som kräver parternas närvaro och som kräver en mer omfattande handläggning har blivit liggande i väntan på avgörande. En annan bidragande faktor till ökad målavverkning är att många utbildningar har blivit inställda, något som framöver kommer att innebära

¹ Prop 2020/21:1, Utgiftsområde 4, sid 45

² Mer detaljerade uppgifter om målökning mm finns i bilaga 2 - Målutveckling

att ej genomförda utbildningar behöver genomföras för att vidareutveckla domstolarnas kompetens.

De mål som ligger i balans innehåller alltså en större andel av mål som kräver mer resurser än vad lika många mål i balans innehåller ett normalt år. Samtidigt ökar antalet inkommande mål som kräver en omfattande handläggning.

För att Sveriges Domstolar ska få långsiktiga och realistiska förutsättningar att klara av sitt uppdrag behöver anslaget tillföras ramökningar under perioden 2022–2024.

Om anslaget inte tillförs mer medel kommer det få negativa konsekvenser för verksamheten. Möjligheterna att uppnå regeringens verksamhetsmål försämras och såväl balanser som omloppstider påverkas negativt.

Kortsiktighet i anslagstilldelningen har ofta en direkt påverkan på planerad verksamhetsutveckling. Lönekostnader och lokalkostnader är kostnader som tar långt tid att förändra, vilket kan leda till att utvecklingsinsatser försenas då dessa kostnader är de som är enklast att snabbt justera. Försenade utvecklingsinsatser påverkar planer och genomförande av digitalisering och effektivisering av verksamheten. Vilket i sin tur leder till en sämre tillgänglighet till domstolen i ett samhälle där kraven på ökad digitalisering ständigt växer. Vid behov av större neddragningar är nästa steg att reducera antalet anställda.

Utöver anslagstilldelning krävs lagstiftningsförändringar för att åstadkomma effektiviseringar och skapa långsiktiga förutsättningar för verksamheten. Domstolsverket analyserar och lyfter behov av förändringar löpande till Regeringskansliet, men vill särskilt framhålla att det är viktigt att de förslag till reformer som lämnats i utredningar och liknande de senaste åren också genomförs. Extra angelägna för Sveriges Domstolar är de förslag som skulle kunna leda till en effektivare handläggning av brottmål och konkurser i allmän domstol.

Ekonomiska förutsättningar

Utfallet 2020 på anslaget Sveriges Domstolar visar på ett överskott mot tilldelade medel med 135 mnkr exklusive överföringsbelopp och 250 mnkr inklusive överföringsbelopp från 2019. Huvudorsaken till överskottet är konsekvenser av den pågående pandemin. Med de restriktioner som har gällt och gäller har kostnader för utbildningar, konferenser, resor och logi minskat väsentligt mot ett normalt år. Det handlar om ca 60 mnkr. Vidare minskade anslagets andel av de gemensamma kostnaderna med ca 65 mnkr som en följd av att anslaget för migrationsdomstolarna tilltillfördes 180 mnkr i vårändringsbudgeten.

Anslaget behöver tillföras ramökningar under perioden 2022–2024 för att Sveriges Domstolar ska få långsiktiga och realistiska förutsättningar att klara av sitt uppdrag.

Resursbehov

Målökning

Resursbehovet för Sveriges Domstolar beror huvudsakligen på hur många mål och ärenden som domstolarna har att hantera. Målutvecklingen inom Sveriges Domstolar framgår av bilaga.

Redan dagens målvolymer motiverar resursförstärkningar till domstolarna.

Domstolsverkets prognoser visar att måltillströmningen kommer att fortsätta öka under den kommande planeringsperioden. Från 2020 till 2024 prognostiseras antalet inkomna mål vid domstolarna att öka med cirka 17 procent, se avsnittet om målprognoser.

Balanserna minskade visserligen under 2020, och beror på minskning av mål enligt socialtjänstlagen och övriga mål i förvaltningsrätt samt att Kammarrätten i Stockholm har avgjort cirka 4 600 så kallade hyperhidrosmål. Övriga domstolsslag har fortsatt ökande balanser.

Domstolsverket bedömer att domstolarna måste tillföras ytterligare resurser för att kunna hantera nuvarande målvolymer och prognostiserade målökningar, i storleksordningen 150 mnkr under perioden. I annat fall kommer balanserna att öka avsevärt och omloppstiderna bli orimligt långa.

Förhållandevis många domstolar har uppnått regeringens verksamhetsmål under de senaste åren. Värdet av korta omloppstider vid domstolarna är viktigt att beakta. De historiskt sett korta omloppstiderna kommer emellertid inte att kunna bibehållas om antalet balanserade mål fortsätter att öka. Det måste också understrykas att korta omloppstider är av central betydelse både ur ett rättssäkerhetsperspektiv och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Digitalisering och effekthemtagning

Inom Sveriges Domstolar sker ett kontinuerligt utvecklingsarbete som är prioriterat. De senaste åren har verksamhetsutveckling skett med digitalisering i fokus. Syftet med digitaliseringen är att åstadkomma verksamhetsnytta och högre effektivitet i den egna organisationen men också för parter, allmänhet och andra myndigheter. Att satsa på digitalisering kräver resurser och inledningsvis är det ofta svårt att räkna hem nytta och effektivisering. Därmed krävs finansiella resurser för att täcka de närmaste årens utvecklingskostnader innan effekthemtagning kan genomföras. För att effekthemtagning ska kunna ske behöver också arbetssätt och rutiner kontinuerligt utvecklas. Domstolsverket arbetar, tillsammans med domstolarna, med att utveckla modellerna för nyttorealiserings och effekthemtagning i kommande budgetarbeten. Nuvarande kostnads- och nyttokalkyl, som omfattar hittills etablerade e-skick/pdf-utbyten med andra myndigheter, tre lanserade e-tjänster samt digitalt bevarande genom e-arkiv, visar på en positiv nettonytta (9 mnkr) fr o m 2021 och en ackumulerad nettonytta på 36 mnkr från 2022.

Digitaliseringen en av de största förändringarna för Sveriges Domstolar nu och i framtiden och en viktig del av den pågående verksamhetsutvecklingen som ska leda till effektivare administration och målhantering och därigenom frigöra resurser till kärnverksamheten på domstolarna.

Domstolsverket fick ny generaldirektör den 1 oktober 2020, Thomas Rolén. Han var innan dess kammarrättspresident på Kammarrätten i Stockholm. Foto: Per Carlsson/Domstolsverket

Ökade kostnader för nämndemän

Till följd av pandemin har genomsnittsåldern på de nämndemän som deltagit i rätten sjunkit. En föryngring av nämndemannakåren ses som positivt, men har lett till ökade kostnader med cirka 20 mnkr till följd av högre inkomstbortfall.

Långsiktig kompetensförsörjning

Fler personalresurser behöver anställas för att klara av ökad måltillströmning. Det tar flera år innan ett utökat antal fiskaler leder till nyanställning av ordinarie domare. Det är också viktigt att medel finns för rätt kompetensförsörjning av personalen i Sveriges Domstolar och möjlighet att aktivt arbeta med att vara en attraktiv arbetsgivare.

Fortsatt höga pensionspremier

Pensionspremierna till SPV (Statens Pensionsverk) baserat på SPV:s prognos på pensionsutgifterna kommer vara fortsatt mycket höga under planeringsperioden 2022–2024. Sveriges Domstolar påverkas i högre grad än många andra myndigheter av förändringar i SPV:s kalkylförutsättningar eftersom en stor andel av personalen, främst ordinarie domare, har en årslön som väsentligt överstiger 7,5 basbelopp. Pensionspremierna ökade med cirka 69 mnkr föregående år och prognostiseras öka med 80–90 mnkr årligen de kommande åren, vilket innebär 260 mnkr under perioden. Ökningen kan inte hanteras inom befintlig anslagsnivå.

Ändamålsenliga och trygga lokaler

Kraven på ändamålsenliga och trygga lokaler för alla som brukar lokalerna och en god arbetsmiljö för personalen innebär ökade kostnader i form av hyror och investeringar de närmaste åren, totalt 77 mnkr under perioden. Ökad säkerhet och fler tolktrum är exempel på ökat behov av ytor. Samtidigt kommer ett förändrat arbetsätt i takt med ökad digitalisering kunna innebära förändring och omDispositionering av ytor i andra delar. Det är ett viktigt utvecklingsområde att ha hög yteffektivitet i lokalerna.

Yrkade ramökningar

Medelstildelningen till Sveriges Domstolar behöver, som anges ovan, präglas av långsiktighet. Resurserna bör vara tilltagna på så sätt att förändringar i exempelvis målinflödet kan hanteras inom tilldelningen.

Anslag 1:5 Sveriges Domstolar, mnkr

	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Ingående överföringsbelopp	115	188	157	-135	-675
Tilldelade medel	6 272	6 421	6 468	6 552	6 684
Summa disponibla medel	6 387	6 609	6 625	6 417	6 009
Utfall/prognos	6 138	6 452	6 760	7 092	7 384
Årets resultat	134	-31	-292	-540	-700
Utgående överföringsbelopp	249	157	-135	-675	-1 375

Konsekvensanalys

Om inte nödvändig anslagsförstärkning sker kommer besparingar att behöva genomföras i verksamheten. I sådant fall kommer sannolikt besparingar att genomföras på bred front, det vill säga neddragningar kommer att ske i planerade utvecklingsinsatser och om så krävs även i domstolarnas kärnverksamhet. I det följande avsnittet redogörs för förväntade konsekvenser av detta.

Konsekvenser på balanser och omloppstider

Bemanningen på domstolarna kommer att behöva minska vid besparingar, vilket medför en lägre produktionskapacitet. Balanserna kommer att öka och omloppstiderna blir längre. Eventuellt uteblivna utvecklingsinsatser innebär samtidigt att planerade effektiviseringar i verksamheten inte kan genomföras.

Beräkningsexempel och scenarier över framtida balanser och omloppstider är självfallet behäftade med osäkerhet, men samtidigt är det viktigt att illustrera hur angeläget det är att vända de senaste årens utveckling med ökande balanser. Ett exempel kan dock göras med utgångspunkt från målutvecklingen 2020. Det totala antalet balanserade mål minskade med drygt 3 000 mål under 2020³, vilket som nämns i bilagan om målutveckling beror på ett stort avgörande så kallade hyperhidrosmål. Ser man till ett längre tidsperspektiv har balanserna ökat med drygt 10 000 mål årligen. Detta scenario skulle kunna innebära att antalet balanserade mål 2021 blir 160 000 och hela 190 000 2024.

Detta antagande kan vara förhållandevis realistiskt om domstolarnas bemanning hålls oförändrade under de närmaste åren⁴. Ställt i relation till prognosen för inkomna mål 2021 motsvarar det knappt 40 procent, givet antagandet att antalet inkomna mål ökar i enlighet med prognoserna på måltillströmningen i detta budgetunderlag.

När balanserna ökar stiger också omloppstiderna, med en viss tidseftersläpning. Om balanserna fortsätter öka i den takt som beskrivits ovan, skulle omloppstiderna öka med flera månader. Om omloppstiderna ökar med flera månader får det stora negativa konsekvenser för den enskilde medborgaren, samhällsekonomin och rätts-säkerheten.

Domstolarna måste tillföras ytterligare resurser, så att antalet avgjorda mål kan öka i en takt som svarar upp mot måltillströmningen. Aktuell ekonomisk prognos visar att besparingar måste genomföras från 2022 om ingen anslagsförstärkning ges.

Konsekvenser för förtroendet för Sveriges Domstolar

Besparingsåtgärder som leder till att bemanningen på domstolarna minskar och att planerade utvecklingsinsatser inte kan genomföras påverkar också förtroendet för domstolarna. Ökade omloppstider leder inte enbart till konsekvenser för den enskilde, utan påverkar också allmänhetens syn på domstolarnas förmåga.

Under senare år har domstolarnas digitalisering tagit stora kliv och det finns en plan för fortsatt digitalisering. Skulle detta arbete försenas eller stoppas upp kommer det även det att påverka allmänhetens förtroende för och digitala tillgänglighet till domstolarna.

³ Migrationsmålen är genomgående exkluderade i detta avsnitt.

⁴ Antagandet innebär att domstolarnas produktivitet följer förändringar i måltillströmningen, så att skillnaden mellan inkomna och avgjorda mål är konstant över tid.

Rättsliga biträden m.m.

För att täcka utgifterna för rättsliga biträden m.m. yrkar Domstolsverket att regeringen föreslår riksdagen att **anslaget 1:12 Rättsliga biträden m.m., inom utgiftsområde 4**, tillförs en ramökning med 1 530 mnkr 2022, med ytterligare 250 mnkr 2023 samt med ytterligare 344 mnkr 2024, totalt en ramökning med 2 124 mnkr perioden 2022–2024.

För att få mer stabila planeringsförutsättningar vill Domstolsverket, utöver direkt anslagsförstärkning, påtala behovet av en mer långsiktig finansiering av anslaget.

Under 2020 uppgick utgifterna för rättsliga biträden till 3 407 mnkr. Utgifterna ökade med 11,2 procent jämfört med föregående år. Under samma period ökade antalet avgjorda mål i underrätt med 14 procent. Över 70 procent av anslagets totala utgifter kommer från utgifter i brottmål.

Flera granskningar av utgifterna för rättsliga biträden m.m. är för närvarande aktuella. Domstolsverket har under hösten 2020 tillsatt en egen arbetsgrupp som bland annat ska analysera kostnadsökningarna i vissa delar av anslaget. Regeringen har genom regleringsbrev gett Domstolsverket i uppdrag att ytterligare analysera och redovisa anslagets utveckling. Uppdraget ska slutredovisas senast 1 mars 2022. Riksrevisionen genomför en effektivitetsrevision som ska publiceras hösten 2021. Granskningen ska bedöma om tingsrätterna och Domstolsverket utövar en betryggande kontroll över hanteringen av ersättning till rättsliga biträden i brottmål.

Utfall på anslaget för rättsliga biträden år 2017–2020

Utfall (mnkr)	2017	2018	2019	2020	Mnkr 2019–2020	Procent 2019–2020
Offentligt försvar	1 414	1 478	1 620	1 847	228	14,1%
Målsägandebiträde	322	368	413	462	49	11,9%
Rättshjälp enligt rättshjälpslagen	250	248	272	281	9	3,3%
Offentligt biträde	222	257	284	297	13	4,4%
Konkursförvaltare och likvidator	124	169	142	186	44	30,8%
Tolk och översättare	144	153	149	152	3	2,1%
Övriga förordnanden	109	114	119	125	6	5,3%
Övriga utgifter	63	62	65	56	-8	-12,7%
Summa	2 648	2 849	3 063	3 407	344	11,2%

Ökad timkostnad för rättsliga biträden

Merparten av de roller som belastar rättsliga biträden uppbär ersättning utifrån timkostnadsnormen. Sedan en tid tillbaka följer även ersättningarna konkursförvaltare och tolk samma uppräkningsstakt som timkostnadsnormen. Övriga utgifter, vilket exempelvis kan gälla utgifter för DNA-test i brottmål följer ingen särskild taxa utan kan antas följa den allmänna prisutvecklingen i samhället.

Timkostnadsnormens uppräknas enligt med tjänsteprisindex för tjänster inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik som publiceras av Statistiska centralbyrån. Den fastställda ökningen av timkostnadsnormens inför 2021 väntas ge utgiftsökningar motsvarande närmare 50 mnkr, oaktat förändringar i måltillströmning. I

anslagets utgiftsprognoser antas timkostnadsnormen öka i takt med de senaste årens trend.

Timkostnadsnormens utveckling de fem senaste åren

	2017	2018	2019	2020	2021
Belopp exklusive moms (kr)	1 342	1 359	1 380	1 404	1 425
Årlig procentuell förändring	1,44%	1,27%	1,55%	1,74%	1,50%

Antal förordnande och debiterad tid per förordnande

I likhet med föregående år fortsätter antalet förordnanden i avgjorda mål att öka för de tre vanligast förekommande rollerna. Utvecklingen för offentlig försvarare och målsägandebiträde är starkt driven av att tingsrätterna har avgjort allt fler brottmål. Offentligt biträde är vanligast förekommande i psykiatrimål och LVU-mål, även dessa mål har ökat.

- Antalet debiterade timmar per förordnande beräknas genom att utgifter divideras med antalet förordnanden i avgjorda mål och timkostnadsnormen. Beräkningen tar inte hänsyn till att delar av utfallet avser tidsspillan och ersättning för resor och utlägg, utöver arvode. Beräkningen tar inte heller hänsyn till att mål med kortare huvudförhandlingstid kan ersättas genom särskild taxa.
- För målsägandebiträde och offentlig biträde har debiterad tid per förordnande minskat jämfört med föregående år. För offentlig försvarare ökar dock den debiterade tiden per förordnande med närmare fem procent. Under längre tid har debiterad tid per förordnande trendmässigt ökat för dessa tre roller. En förklaring skulle kunna vara att biträden förordnas tidigare i processen. I Domstolsverkets prognos väntas debiterad tid per förordnanden fortsätta enligt gällande trend.

Antal förordnande och debiterade timmar per förordnande år 2018–2020

	Antal förordnande			Debiterade timmar per förordnande			Förändring debiterad tid per förordnande		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Målsägandebiträde	25 601	27 003	29 930	10,58	11,08	11,00	1,8%	4,8%	-0,8%
Offentlig försvarare	74 317	78 556	84 319	14,53	14,94	15,61	-2,0%	2,8%	4,4%
Offentligt biträde	28 489	30 129	31 691	6,65	6,83	6,66	5,0%	2,8%	-2,4%

Målutveckling

Ett ökat målinflöde innebär mer arbete för rättsliga biträden och därmed högre utgifter. Det finns dock utmaningar i att bedöma målinflödets påverkan på utgifter, exempelvis med anledning av att ett fåtal arbetskrävande mål kan generera stora utgifter. Det största målet 2020 genererade utgifter om cirka 36 mnkr. Utgifter i stora mål har dock minskat något senare, delvis till följd av att domstolarna mer aktivt arbetar med att dela upp mål eller på andra sätt lägga upp arbetet så att biträdet inte deltar i större utsträckning än vad som är skäligt.

I brottmål i underrätt finns det särskilda utmaningar för domstolen att bedöma skäligheten i biträdens yrkanden. Exempelvis kan biträdets nedlagda tid i stor utsträckning avse arbete under förundersökningen. Omfattningen av detta arbete är svårt för domstolen att bedöma. Ännu svårare blir den bedömningen i de fall då åklagaren aldrig inkommer med stämningsansökan. Domstolen kan då tvingas ta ställning till biträdets ersättning utan att se det arbete biträdet utfört.

Domstolsverkets målprognoser som redovisas i tidigare avsnitt i budgetunderlaget ligger till grund för målprognoserna nedan.

Domstolsverkets prognos för anslagets utgifter

Utgiftsprognos för anslaget 1:12 Rättsliga biträden m.m. (löpande priser)

Utfall och prognos (mnkr)	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Prognos	2023 Prognos	2024 Prognos
Offentligt försvar	1 847	1 970	2 097	2 286	2 511
Målsägandebiträde	462	493	525	572	628
Rättshjälp enligt rättshjälpslagen	281	304	340	343	351
Konkursförvaltare och likvidator	186	218	230	204	207
Offentligt biträde	297	320	332	354	371
Tolk och översättare	152	161	169	181	195
Övriga förordnanden	125	134	142	155	170
Övriga utgifter	56	60	64	70	77
Summa	3 407	3 660	3 898	4 166	4 510

Anslagets utgifter väntas öka till följd av en ökning i antal avgjorda mål, ökad debiterad tid per förordnande och uppräknig av kostnadsnivå, exempelvis timkostnadsnorm.

Den prognostiserade ökningen kan förklaras enligt tabell nedan.

Utgiftsökningens beståndsdelar (mnkr)	2021	2022	2023	2024
Målutveckling	183	322	474	690
Förändring av prisnivå	55	103	159	222
Debiterad tid per förordnande	14	66	125	191
Summa	253	491	759	1 103

Tilldelade medel och utfallsprognoser för anslaget 1:12 Rättsliga biträden m.m, mnkr

	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Ingående överföringsbelopp	-265	-9	-18	-1 530	-3 310
Tilldelade medel	3 663	3 651	2 386	2 386	2 386
Summa disponibla medel	3 398	3 642	2 368	856	-924
Utfallsprognos	3 407	3 660	3 898	4 166	4 510
Årets resultat	256	-9	-1 512	-1 780	-2 124
Utgående överföringsbelopp	-9	-18	-1 530	-3 310	-5 434

Utöver direkt anslagsförstärkning vill Domstolsverket påtala behovet av en mer långsiktig finansiering av anslaget. En hantering där behov inte bara tillgodoses år för år ger Sveriges Domstolar och finansieringen av rättsliga biträden mer stabila planeringsförutsättningar. Stabiliteten är sig en grundbult i människors tilltro till rättsväsendet.

Migrationsdomstolarna

Domstolsverket yrkar att regeringen föreslår riksdagen att **anslaget 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål, inom utgiftsområde 8**, tillförs de aviserade anslagsnivåerna för 2022–2024.

Omfattningen av migrationsdomstolarnas verksamhet är svår att förutse eftersom den är helt beroende av händelser i omvärlden. På samma sätt som på övriga domstolar är ledtider i uppsägnings- och rekryteringsprocesserna långa. När anslagstilldelningen förändras med kort framförhållning, som varit fallen de senaste åren, har inte domstolarna kunnat planera eller rekrytera långsiktigt och har inte kunnat utnyttja tilldelade medel på ett effektivt sätt.

Måltillströmningen till migrationsdomstolarna ökade kraftigt till följd av flyktingkrisen hösten 2015 och fortsatte öka även 2016 och 2017 samtidigt som anslaget tilldelades mer medel. Efter minskat målinflöde från halvårsskiftet 2018 minskade anslagstilldelningen kraftigt 2019. Domstolsverket yrkade 300 mnkr för 2020 för att hantera uppkomna balanser, men tillfördes enbart 122 mnkr på migrationsanslaget i budgetproposition 2019/20:1. Verksamheten påbörjade en anpassning av verksamheten genom kraftig minskning av notarier och tillfälligt anställd personal. I vårpropositionen 2019/20:99 tilldelades migrationsanslaget 180 mnkr engångsvis för 2020. Migrationsdomstolarna fick ekonomiska möjligheter att anställa tillfällig personal, men svårigheter att rekrytera kortsiktigt medförde att anslagna medel inte kunde utnyttjas fullt ut under 2020.

I budgetpropositionen 2020/21:1 tillfördes anslaget 172 mnkr för 2021, 157 mnkr 2022 och 280 mnkr från 2023, vilket säkerställer en långsiktighet i anslagstilldelningen och en effektivare verksamhet.

Resursbehov

Med utgångspunkt i Migrationsverkets prognoser på måltillströmningen, Domstolsverkets prognoser av antalet avgjorda mål samt det nuvarande balansläget, beräknas utfallet på migrationsanslaget enligt uppgifter i nedanstående tabell. Prognoserna för både måltillströmningen och antalet avgjorda mål är osäker, vilket också medför osäkerhet i de beräknade kostnaderna.

Anslag 1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål, mnkr

	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Ingående överföringsbelopp	-30	29	0	20	23
Tilldelade medel enligt BP	962	771	740	780	795
Summa disponibla medel	932	800	740	800	818
Utfall/prognos	830	800	720	720	720
Årets resultat	132	-29	20	60	75
Utgående överföringsbelopp	102	0	20	80	98

Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål

Domstolsverket yrkar att regeringen föreslår riksdagen att **anslaget 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål, inom utgiftsområde 8**, tillförs de aviserade anslagsnivåerna för 2022–2024.

Kostnaderna på anslag 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål är regelstyrda och påverkas av antalet förordnanden som i sin tur påverkas av antalet avgjorda mål. Därutöver påverkas utgifterna på anslaget av timkostnadsnormens utveckling och debiterad tid per förordnande. Anslaget finansierar även utgifter för tolk och nämndemän med mera. Utgiftsprognosen baseras på Migrationsverkets prognoser för måltillströmningen och Domstolsverkets prognoser för avgjorda migrationsmål.

Resursbehov

Utgifterna på anslaget 2021–2024 har i denna prognos utgått från styckkostnaden för 2020 samt prognos över antalet avgjorda mål för respektive år. Beloppen framgår av nedanstående tabell.

Prognoserna för både måltillströmningen och antalet avgjorda mål är osäker, vilket också medför en osäkerhet i de beräknade utgifterna.

Anslag 1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål, mnkr

	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Tilldelade medel	250	227	227	227	227
Summa disponibla medel	250	227	227	227	227
Utfall/prognos	182	191	191	179	182
Årets resultat	68	36	36	48	45
Utgående överföringsbelopp	68	36	36	48	45

Trängselskatt

För att bibehålla nuvarande omfattning yrkar Domstolsverket att regeringen föreslår riksdagen **att anslagen 1:11 Trängselskatt i Stockholm ap.1 och 1:14 Trängselskatt i Göteborg ap.4, inom utgiftsområde 22** tilldelas de aviserade anslagsnivåerna för 2020–2022.

Antalet inkomna trängselskattemål i Stockholm minskade från 316 mål 2019 till 203 mål 2020. Minskningen beror förmodligen på minskat resande till följd av pandemin. Domstolsverket gör bedömningen att inkomna mål under perioden 2022–2024 kommer ligga på ungefär samma nivå som 2019 och beräknar kostnader till 890 tkr, 910 tkr respektive 930 tkr.

Inkomna trängselskattemål i Göteborg minskade till 178 mål under 2020 jämfört med 377 mål 2019. Även här antas minskningen bero på pandemin. När trängselskatt i Göteborg infördes 2013 inkom lika många mål som för trängselskatt i Stockholm. Därefter har måltillströmningen varit högre för trängselskatt i Göteborg än för Stockholm fram till och med 2019, för att under 2020 minska kraftigt och bli lägre. Domstolsverket gör därför bedömningen att inkomna mål under perioden 2022–2024 kommer ligga på ungefär samma nivå som för trängselskatt i Stockholm och beräknar kostnader till 890 tkr, 910 tkr respektive 930 tkr.

Domstolsverkets prognoser innebär att inget resurstillskott behövs på anslagen för trängselskatt utöver aviserade belopp för åren 2022–2024.

God kompetensförsörjning är en nyckelfaktor för att upprätthålla effektivitet och kvalitet i domstolar och nämnder. När coronapandemin satte stopp för utbildningar där deltagarna träffas fysiskt, utvecklades ett stort antal distansutbildningar istället. Här diskuterar Haike Degenkolbe, kammarrättsråd på Kammarrätten i Stockholm, Bertil Idarsson, rådman på Förvaltningsrätten i Malmö och Ola Holmén, kammarrättslagman på Kammarrätten i Jönköping, som alla är lärare på notarieutbildningarna vilka justeringar som distansformen kräver. Foto: Per Carlsson/Domstolsverket

Internationell civil krishantering

För att täcka ökade behov under de närmast kommande åren yrkar Domstolsverket att regeringen föreslår riksdagen att **anslaget 1:1 Biståndsverksamhet ap. 43 Internationell civil krishantering, inom utgiftsområde 7**, tilldelas de aviserade anslagsnivåerna för 2022–2024.

Sveriges Domstolar bidrar till internationell civil krishantering, det vill säga fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet som genomförs av EU, FN eller OSSE. Verksamheten, liksom övrig internationell verksamhet i Sveriges Domstolar, initieras och samordnas av Domstolsverket. Den finansieras av anslaget 1:1 Biståndsverksamhet ap.43 Internationell civil krishantering, inom utgiftsområde 7.

För närvarande har Domstolsverket pågående uppdrag att rekrytera och ställa personal till förfogande för insatser inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Anslaget finansierar löner för utsänd personal till insatserna samt förvaltningskostnader och insatsnära kostnader. Domstolsverket kan även ställa personal till förfogande för insatser inom ramen för FN och OSSE, om möjlighet ges. Anslaget används också till att finansiera kortare insatser, uppdrag eller särskilda projekt i fält.

Personalbidragen till internationella insatser ska ske i enlighet med regeringens strategi för internationell civil krishantering och regeringens beslut om myndighetssamverkan vid internationell fredsfrämjande verksamhet. Det senare innebär bland annat att det finns en väl utvecklad samordning mellan rättsväsendets myndigheter samt samverkan med Regeringskansliet och andra myndigheter inom Fredsfrämjanderådet.

Domstolsverket har bedrivit ett långsiktigt arbete med att bygga upp denna verksamhet inom Sveriges Domstolar. Den övergripande målsättningen är att kunna leverera personalbidrag och andra högkvalitativa insatser som krävs för att kunna verka effektivt i arbetet med att bygga rättsstatlighet, fungerande rättsvärdande institutioner och hållbar fred. Under de senaste åren har normalt fyra-sex medarbetare från Sveriges Domstolar varit utsända på längre fredsfrämjande uppdrag, alla inom ramen för insatser inom EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Efter att ha legat stabila under ett antal år ser behoven ut att öka något inför de närmast kommande åren. Det beror bland annat på en ökad insikt, både på EU-nivå och nationell nivå, om att stöd och stabiliseringsinsatser normalt fordras över hela rättskedjan. När insatsernas mandat anpassas till detta ökar också behoven av kompetens från personal som hämtas från domstolsväsendena i de bidragande länderna.

Översikt över verksamhetens finansiering

	Utfall 2020	Tilldelat 2021	Prognos 2021	2022	Beräknat 2023	2024
Utgiftsområde 7 Biståndsverksamhet						
1:1 ap.43 Internationell civil krishantering – Del till Domstolsverket	5 945	8 000	8 195	8 000	8 000	8 000

Investeringar, låneram och krediter samt översikt över verksamhetens finansiering

Investeringar

För att möta kraven på nuvarande verksamhet inom rättsväsendet och upprätthålla arbetsmiljön för både egen personal och besökande vid domstolen, är det viktigt att investeringar inom områden som ny-, till- och ombyggnationer av lokaler, samt teknik i rättssal fortsätter.

Investeringarna syftar till att leva upp till en god lokalförsörjning där lokalerna är ändamålsenliga, säkra och kostnadseffektiva, och samtidigt utveckla digitalisering inom både den dömande och administrativa verksamheten. Under 2021 beräknas investeringarna fortsatt vara höga jämfört med tidigare år. För perioden 2022–2024 ligger investeringarna på en stabil hög nivå som resulterar i behov av en höjning av låneramen under samma period. Detta till följd av flera år med stora byggprojekt, förnyelse av teknik i rättssal samt digitalisering.

En väsentlig del av de lokalprojekt som antingen avslutas eller pågår under perioden 2022–2024 syftar till att ta hand om eftersatt underhåll, ökade krav på tillgänglighet, förbättring av arbetsmiljön samt att förbättra den fysiska säkerheten i entréer, publika ytor och salar. Ökade säkerhetskrav är ett viktigt skäl till många av de nu pågående om-, till-, och nybyggnationerna. Byggandet av en ny gemensam domstol för tingsrätten och förvaltningsrätten i Malmö kan nämnas som ett av de större byggprojekten som under flera år bidragit till att investeringarna har varit och kommer vara omfattande under perioden 2022–2024.

Verksamheten i Sveriges Domstolar är i hög grad beroende av välfungerande tekniska system, vilket gör att de behöver vidareutvecklas och att investeringarna i ny teknik behöver fortsätta. Det är av största vikt att de tekniska systemen kontinuerligt håller en hög nivå och att de bidrar till effektiv, anpassad och rättssäker domstolsverksamhet.

Utveckling av Digitalisering av brottmålsdomen (DBM) är en stor IT-investering under kommande år. Projektet är nödvändigt för en integrerad informationshantering mellan tingsrätt och hovrätt, i förhållande till externa intressenter och för att RIF-myndigheterna ska kunna leverera enligt det regeringsuppdrag som RIF etapp 2 utgör. Det digitala avgörandet i brottmål med lösningar för digital, strukturerad överföring av uppgifter till övriga RIF-myndigheter ska enligt plan träda ikraft i april 2022.

Inom ramen för ett regeringsuppdrag har Domstolsverket tillsammans med domstolarna utvecklat en teknisk lösning för simultantolkning med stöd av videokonferensteknik. Installation sker främst i samband med uppgradering av tekniken i domstolar där ny- eller ombyggnation färdigställs under de nästkommande åren.

Investeringarna inom Sveriges Domstolar utgör således också under kommande period en viktig del av arbetet med att utveckla och underhålla såväl byggnader som olika verksamhetsstöd vilket gör att verksamheten möter de krav som ställs på verksamheten.

För åren 2021–2024 innebär detta årliga nyinvesteringar inom intervallet 335–385 mnkr.

BILAGA 1 - INVESTERINGAR, LÅNERAM OCH KREDITER SAMT
ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS FINANSIERING

Verksamhetsinvesteringar (tkr)

	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat	2025 Beräknat
Immateriella investeringar						
Datasystem, rättigheter m.m.	29 998	18 000	9 000	0	0	0
Materiella investeringar						
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	294 089	258 000	283 000	291 000	243 000	231 000
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	0	0	0	0
Övriga verksamhetsinvesteringar	126 051	108 000	62 000	69 000	91 000	45 000
Summa verksamhetsinvesteringar	450 138	384 000	354 000	360 000	334 000	276 000
Finansiering						
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsordningen)	460 000	384 000	354 000	360 000	334 000	276 000
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsordningen)	0	0	0	0	0	0
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsordningen)	0	0	0	0	0	0
Anslag (efter medgivande av regeringen)	0	0	0	0	0	0
Summa finansiering	460 000	384 000	354 000	360 000	334 000	276 000

För tabellen ovanför om verksamhetsinvesteringar utgör utfall 2020 13 månader (20191201–20201231). Beloppen innehåller 13 månader då det ska jämföras med perioden då lån lyftes 30 november 2019 jämfört med lån 31 december 2020. Lån som lyftes sista december 2020 är 10 000 tkr högre än bokfört värde 2020.

BILAGA 1 - INVESTERINGAR, LÅNERAM OCH KREDITER SAMT
ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS FINANSIERING

Nedan redovisas information om planerade investeringar som överstiger 20 mnkr per investeringsobjekt. Dessa större investeringar avser ny-, till- och ombyggnationer av lokaler inklusive inredning och installation av teknik i rättssalar.

Särskild information om verksamhetsinvesteringar (tkr)

	Totalt	Ack Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat
Verksamhetsinvesteringar per objekt						
Stockholms tingsrätt	35 254	18 554	14 000	2 700	0	0
Eskilstuna tingsrätt	35 788	638	13 650	20 800	700	0
Malmö tingsrätt/förvaltningsrätt	202 728	10 378	25 300	54 850	112 200	0
Göta Hovrätt & Kamrarrätten i Jönköping	70 511	711	21 100	47 200	1 500	0
Hudiksvall tingsrätt	35 715	4 665	5 850	24 400	800	0
Kalmar tingsrätt	25 386	3 636	21 150	600	0	0
Norrköping tingsrätt	86 479	129	2 500	54 500	29 350	0
Södertälje tingsrätt	47 042	6 242	3 000	8 200	17 600	12 000
Växjö tingsrätt	21 668	18	1 300	1 100	2 750	16 500
Borås tingsrätt	22 282	482	1 200	1 100	3 500	16 000
Halmstad tingsrätt	33 448	48	4 300	1 100	13 500	14 500
Förvaltningsrätten i Göteborg	22 670	270	5 700	2 700	5 000	9 000
Hovrätten Västra Sverige	38 100	0	4 200	1 400	7 000	25 500
Svea hovrätt	42 858	1 508	9 850	3 850	2 450	25 200
Vänersborg tingsrätt	46 671	621	5 200	850	15 000	25 000
Ystad tingsrätt	50 200	0	1 100	1 100	14 500	33 500
Ångermanlands tingsrätt	97 211	61	11 400	11 750	19 000	55 000
DBM (digital brottmålshantering)	70 364	42 934	18 492	8 938	0	0
Summa utgifter för investeringar	984 375	90 895	169 292	247 138	244 850	232 200
Finansiering						
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapital-försörjningsordningen)	984 375	90 895	169 292	247 138	244 850	232 200
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsordningen)						
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsordningen)						
Anslag (efter medgivande av regeringen)						
Summa finansiering	984 375	90 895	169 292	247 138	244 850	232 200
Varav investeringar i anläggnings-tillgångar						
Datasystem, rättigheter m.m.	70 364	42 934	18 492	8 938	0	
Maskiner och inventarier	678 034	35 534	93 000	199 850	195 450	154 200
Fastigheter och mark						
Övriga verksamhetsinvesteringar	235 977	12 427	57 800	38 350	49 400	78 000
Summa investeringar i anläggnings-tillgångar	984 375	90 895	169 292	247 138	244 850	232 200

BILAGA 1 - INVESTERINGAR, LÅNERAM OCH KREDITER SAMT
ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS FINANSIERING

I följande tabell visas behovet av låneram under planeringsperioden. För att planerade investeringar ska kunna genomföras behöver låneramen höjas jämfört med beslutad låneram för 2021. Domstolsverket yrkar en låneram som uppgår till 1 650 mnkr för 2022–2024.

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tkr)

	2020 Utfall	2021 Prognos	2022 Beräknat	2023 Beräknat	2024 Beräknat	2025 Beräknat
IB lån i Riksgäldskontoret	1 180 000	1 341 000	1 448 000	1 526 000	1 585 000	1 605 000
Nyupplåning (+)	460 000	384 000	354 000	360 000	334 000	276 000
Amorteringar (-)	299 000	277 000	276 000	301 000	314 000	314 000
UB lån i Riksgäldskontoret	1 341 000	1 448 000	1 526 000	1 585 000	1 605 000	1 567 000
Beslutat/föreslagen låneram	1 450 000	1 480 000	1 650 000	1 650 000	1 650 000	1 650 000
Ränteutgifter	100	0	4 500	6 000	8 000	8 000
Finansiering av räntor och avskrivningar						
- utgiftsområde 4, anslag 1:5	268 000	245 000	251 000	275 000	288 000	288 000
- utgiftsområde 8, anslag 1:4	31 500	32 000	29 500	32 000	34 000	34 000
Övrig finansiering						

Behov av krediter/låneram

Räntekonto med kredit i Riksgäldskontoret

Kredit på räntekontot finns enligt regleringsbrev för 2021 för anslaget 1:5 Sveriges Domstolar inom utgiftsområde 4 samt anslaget 1:4 Domstolsprövning i utlänningsärenden inom utgiftsområde 8. För båda dessa anslag uppgår krediten till cirka fyra procent av anslagsbeloppen; 284 mnkr.

Enligt Domstolsverkets beräkning kommer fyra procents kredit att vara tillräcklig för perioden 2022–2024 under förutsättning att anslagen är anpassade till verksamheten inom Sveriges Domstolar.

Anslagskrediter

I tabellen nedan visas vilken anslagskredit som är beslutad för respektive anslag/anslagspost för 2021. Av tabellen framgår också vilka anslagskrediter som yrkas för 2022–2024.

Anslaget 1:5 Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden avser utgifter som är regelstyrda och därmed i princip inte påverkbara. För anslaget 1:5 Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden fick en utökad kredit tilldelad under 2019 och 2020. Domstolsverket yrkar därför att anslagskrediten på detta anslag ökas från tre procent till tio procent även för kommande år.

BILAGA 1 - INVESTERINGAR, LÅNERAM OCH KREDITER SAMT
ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS FINANSIERING

Anslagen 1:11 Trängselskatt i Stockholm och 1:14 Trängselskatt i Göteborg hade under 2020 en anslagskredit på fem procent och Domstolsverket yrkar att anslagskrediten ökas till tio procent för dessa anslagen.

För övriga anslag yrkas att samma anslagskrediter beslutas som för 2020 under förutsättning att yrkade medel tilldelas.

Anslagskredit på ramanslag för 2021

	Utgiftsområde	Anslagskredit 2021	Yrkad anslagskredit 2022–2024
1:5 Sveriges Domstolar	4	3 %	3 %
1:12 Rättsliga biträden m.m.	4	3 %	10 %
1:1 Biståndsverksamhet ap.43 Internationell civil krishantering	7	10 %	10 %
1:4 Domstolsprövning i utlänningsärenden ap.1	8	3 %	3 %
1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsärenden ap.1	8	3 %	10 %
1:11 Trängselskatt i Stockholm ap.1	22	5 %	10 %
1:14 Trängselskatt i Göteborg ap.4	22	5 %	10 %

Avgifter och andra ersättningar

Avgifter med mera som får disponeras

Avgifter som får disponeras är relativt marginella inom Sveriges Domstolar. De har under 2020 uppgått till 23,3 mnkr och fördelar sig på uthyrning av lokaler/rum 12,9 mnkr, personal 0,5 mnkr, rättsfallspubliserings och försäljning av publikationer 0,2 mnkr, avgifter för kopior av domar 4,3 mnkr, reavinster vid försäljning av maskiner och inventarier 1,7 mnkr, samt övriga intäkter med mera 3,7 mnkr.

Övriga inkomster som disponeras för förvaltningskostnader utgörs till stor del av bidrag från Arbetsförmedlingen för arbetsmarknadsåtgärder, samt bidrag från bland annat SIDA och EU för finansiering av det internationella samarbete som Domstolsverket och domstolarna deltar i. Under 2020 utgjorde dock en stor del till kompensation sjuklönekostnader i samband med covid-19 och uppgick till cirka 23 mnkr. Totalt uppgick dessa intäkter under 2020 till 36,5 mnkr. Sjuklönekostnader har inte beräknats för kommande år.

De finansiella intäkterna, som i huvudsak består av ränta på räntekontot i Riksgäldskontoret, uppgick under 2020 till 0,1 mnkr.

Beräknade inkomster för åren 2021–2024 framgår av tabellen nedan.

BILAGA 1 - INVESTERINGAR, LÄNERAM OCH KREDITER SAMT
ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS FINANSIERING

Avgifter med mera som får disponeras (tkr)

	Utfall	Beräknade inkomster			
	2020	2021	2022	2023	2024
Avgiftsinkomster som disponeras:					
- Uthyrning av lokaler	12 896	13 000	13 000	13 000	13 000
- Intäkter av utbildning och konferens	0	0	0	0	0
- Uthyrning av personal	507	500	500	500	500
- Försäljning av publikationer m.m.	149	200	200	200	200
- Avgifter för kopior m.m.	4 319	4 300	4 300	4 300	4 300
- Reavinster vid försäljning av maskiner m.m.	1 734	1 700	1 700	1 700	1 700
- Övriga intäkter	3 652	4 000	4 000	4 000	4 000
Delsumma	23 257	23 700	23 700	23 700	23 700
Övriga inkomster som disponeras:					
- Bidrag	36 389	13 000	13 000	13 000	13 000
- Finansiella intäkter	137	1 000	1 000	1 000	1 000
Delsumma	36 526	14 000	14 000	14 000	14 000
Summa	59 783	37 700	37 700	37 700	37 700

Avgifter som inte får disponeras

Avgiftsintäkterna består till största delen av ansökningsavgifter som betalas när ett mål eller ett ärende inleds, till exempel ansökan om äktenskapsskillnad. Avgiftens storlek (exklusive miljödomstolarna) höjdes i juli 2014 och har därefter varit oförändrade. De totala intäkterna har sedan dess varierat mellan 105 – 125 mnkr per år. Avgörande för avgiftsintäkterna är därför mängden ärenden per mål. Dessa kan i sin tur påverkas av händelser i omvärlden. Till exempel kan sämre tider leda till ökat antal ansökningar om stämning etcetera. Avgiftsintäkterna för 2020 var lite lägre än föregående år. För de närmaste åren förväntas volymen ligga på nivå med 2020. En förutsättning för de prognostiserade intäkter är att regeringen inte bestämmer om en avgiftsändring.

Kungörandeavgifterna kan till viss del påverkas av att kravet på kungörelse i ortstidning tas bort från 1 juli 2021 och ersätts med enbart kungörande i Post- och Inrikes Tidningar (PoIT). Inkomsterna har därför justerats ned för de kommande åren.

De inkomster som relateras till konkurser beräknas ligga på samma nivå jämfört med tidigare år. Det är dock mycket svårt att förutse trenden av konkursärenden. Den påverkas av konjunkturförändringar och dessutom tas en del av avgifterna ut när konkursen är avslutad vilket kan ta tid. Dessa faktorer medför en viss osäkerhet i beräkningarna. Beräkningarna har inte heller beaktat om förslaget i det förändrade konkursförfarandet (Ds 2019:31) leder till att konkurshanteringen flyttas till Kronofogdemyndigheten (tillsynsmyndighet i konkurser).

Övriga inkomster som inte disponeras avser återbetalningsskyldighet i brott- och tvistemål samt återkrav av utgifter för offentligt försvar.

Med de ökning och minskningar som beskrivits ovanför av avgifter som inte får disponeras, beräknas inkomsterna under perioden 2021–2024 ligga på samma nivå jämfört med utfallet 2020.

BILAGA 1 - INVESTERINGAR, LÅNERAM OCH KREDITER SAMT
ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS FINANSIERING

Avgifter som inte får disponeras (tkr)

	Utfall	Beräknad	Beräknade inkomster			
	2020	Budget ⁵	2021	2022	2023	2024
Ansökningsavgifter						
- Mark och miljödomstolarna	14 770	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
- Övriga domstolar	112 296	130 000	115 000	115 000	115 000	115 000
Kungörandeavgifter	8 173	9 000	7 000	7 000	6 000	5 000
Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	21 642	23 000	23 000	23 000	23 000	23 000
Återbetalning av rättshjälpskostnader m.m. (exklusive återbetalning till Skatteverket)	3 302	4 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Totalt	160 183	180 000	162 000	162 000	161 000	160 000

Domstolsverket saknar underlag för att kunna beräkna över- eller underuttag i den avgiftsbelagda verksamheten.

Översikt över verksamhetens finansiering

Anslag/anslagspost (tkr)

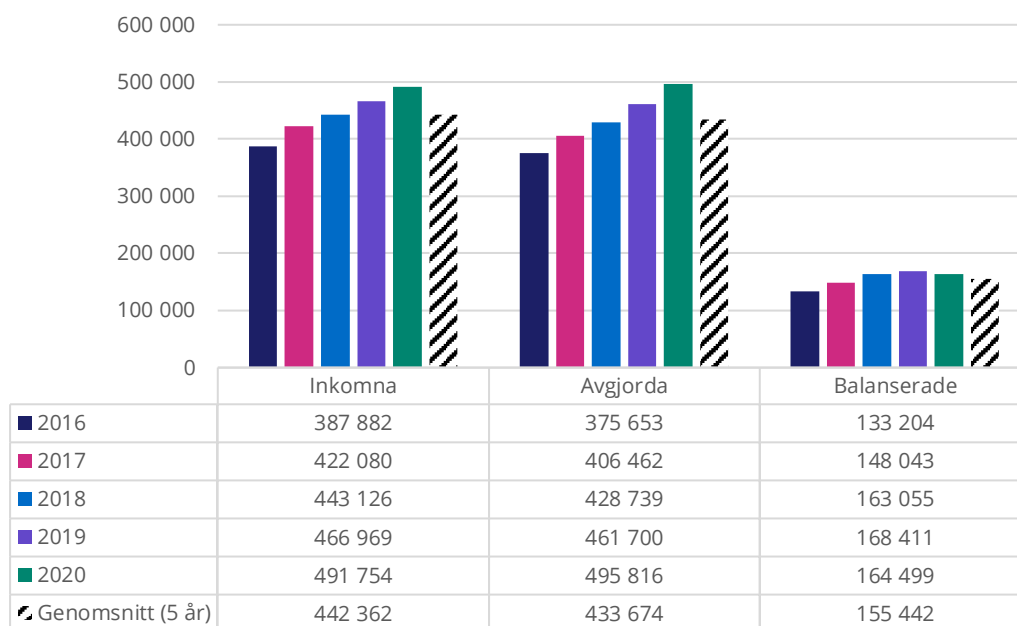
	Utfall	Tilldelat	Prognos	Beräknat		
	2020	2021	2021	2022	2023	2024
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet						
1:5 ap.1 Sveriges Domstolar	6 137 573	6 420 878	6 452 000	6 706 000	6 952 000	7 094 000
1:12 ap.1 Rättsliga biträden m.m.	3 406 977	3 650 587	3 660 000	3 850 000	4 062 000	4 343 000
Utgiftsområde 7 Biståndsverksamhet						
1:1 ap.43 Internationell civil kris- hantering – Del till Domstolsverket	5 945	8 000	8 195	8 000	8 000	8 000
Utgiftsområde 8 Migration						
1:4 ap.1 Domstolsprövning i utlänningsmål	829 973	771 136	800 000	713 000	703 000	694 000
1:5 ap.1 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	181 959	226 800	191 000	187 000	172 000	171 000
Utgiftsområde 22 Kommunikation						
1:11 ap.1 Trängselskatt: Admin – Del till DOM	531	1 000	870	870	870	870
1:14 ap.4 Trängselskatt i Göteborg – Del till Domstolsverket	467	1 300	870	870	870	870
Totalt anslagsfinansierat	10 563 425	11 079 971	11 112 935	11 465 740	11 898 740	12 311 740
Avgiftsinkomster som disponeras	23 257	-	23 700	23 700	23 700	23 700
Övriga inkomster som disponeras	36 526	-	14 000	14 000	14 000	14 000
Summa	10 623 208	11 079 971	11 150 635	11 503 440	11 936 440	12 349 440

⁵ Enligt regleringsbrev för 2021

Målutveckling

Antalet inkomna mål vid samtliga domstolar ökade med fem procent under 2020, vilket är högsta nivån under hela 2000-talet. Samtidigt ökade antalet avgjorda mål med sju procent. Trots att antalet avgjorda mål ökar ligger balanserna på fortsatt höga nivåer.

Diagram 1 Den totala målutvecklingen inkl. migrationsmål, samtliga domstolsslag⁶

Under den senaste femårsperioden har det inkommit omkring 442 000 mål i genomsnitt per år vid Sveriges domstolar. Det totala antalet inkomna mål ökade 2020 med fem procent jämfört 2019, som innan dess var det år det inkommit mest mål under 2000-talet. Antal inkomna mål har ökat varje år under perioden. Migrationsmålen står för en del av de senaste årens ökning, men även utan dessa har antalet inkomna mål ökat och var 2020 på de högsta uppmätta nivåerna med omkring 405 000 inkomna mål.

Antalet avgjorda mål

Antalet avgjorda mål har ökat 2020, med sju procent från föregående år. För första gången under femårsperioden har fler mål avgjorts än vad som kommit in. Jämfört med genomsnittet ökade antalet avgjorda mål med 14 procent och är med marginal det högsta antalet mål som avgjorts under 2000-talet.

⁶ På grund av eftersläpningar och rättelser i registreringen av mål, överensstämmer inte alltid skillnaden mellan antalet inkomna och avgjorda mål med balansförändringen under året, t.ex. kan vissa mål som avgjorts 2019 ha registrerats först 2020.

Balanserade mål

Trenden med ökande balanser har vänt under 2020 och balansnivåerna har under året minskat med två procent från 2019. I förhållande till genomsnittet ligger dock balanserade mål fortfarande över snittet för femårsperioden, med sex procent. Exkluderas migrationsmålen syns en likartad utveckling.

Inkomna mål vid domstolarna

Utveckling per domstolsslag	2018	2019	2020	Förändring 2019–2020	
Inkomna mål				Antal	%
Tingsrätter	190 226	201 741	212 580	10 839	5 %
Hovrätter	27 284	30 040	31 944	1 904	6 %
Högsta domstolen	6 208	6 787	6 982	195	3 %
Förvaltningsrätter exkl. migration	116 083	119 115	121 649	2 534	2 %
Kammarrätter exkl.migration	23 682	24 350	24 685	335	1 %
Högsta förvaltningsdomstolen	6 952	7 100	7 452	352	5 %
Summa exkl. migration	370 435	389 133	405 292	16 159	4 %
Migrationsdomstolarna	50 772	57 645	70 110	12 465	22 %
Migrationsöverdomstolen	21 919	20 191	16 352	-3 839	-19 %
Summa inkl migration	443 126	466 969	491 754	24 785	5 %

Inkomna mål inom allmänna domstolar

Inflödet av mål ökade vid tingsrätterna med fem procent och uppnådde de högsta uppmätta nivåerna under 2000-talet. Ökningen kan främst hänföras till fler inkomna brottmål, något som går i linje med ökat utflöde från tidigare led i rättsväsendet i kombination med ett fortsatt ökat inflöde av så kallade förordnandemål.

Försöksverksamheten med snabbförfarande i brottmål har också bidragit till ökningen. Fler domstolar anslöts till försöksverksamheten under början av 2020. Även vid hovrätterna ökade antalet inkomna mål till de högsta nivåerna hittills under 2000-talet. Även här ökade brottmålen, men den största procentuella ökningen var av inkomna fastighetsmål. Även vid Högsta domstolen ökade inkomna mål, främst till följd av ett ökat antal brottmål.

Förvaltningsdomstolar

Antalet inkomna mål vid förvaltningsrätterna exklusive migration ökade till de hittills högst uppmätta nivåerna, med två procent fler än 2019. Den största ökningen avser LOU-mål. Inflödet till kammarrätterna exklusive migration ökade marginellt 2020. Även här är det LOU-mål som ökat mest procentuellt. Även vid Högsta förvaltningsdomstolen ökade inflödet av mål.

Migrationsdomstolar

Vid migrationsdomstolarna ökade antalet inkomna mål kraftigt med 22 procent fler mål än föregående år, främst till följd av en markant ökning av övriga migrationsmål (bland dessa de så kallade målen om dröjsmålstalan vid migrationsdomstolen i Malmö) samt medborgarskapsmål. Även de mest arbetskrävande målen, de rörande asyl, har ökat i inflöde. Samtidigt har viseringsmålen minskat markant, sannolikt till följd av pandemin och de reserestriktioner som den medfört. Antalet

inkomna mål till Migrationsöverdomstolen minskade kraftigt 2020 till följd av bland annat färre mål gällande asyl och uppehållstillstånd.

Avgjorda mål vid domstolarna

Utveckling per domstolsslag	2018	2019	2020	Förändring 2019–2020	
Avgjorda mål				Antal	%
Tingsrätter	183 495	195 965	209 502	13 537	7 %
Hovrätter	27 163	28 755	31 043	2 288	8 %
Högsta domstolen	6 318	6 588	6 781	193	3 %
Förvaltningsrätter exkl migration	110 581	115 512	125 563	10 051	9 %
Kammarrätter exkl. migration	20 529	22 587	28 478	5 891	26 %
Högsta förvaltningsdomstolen	7 643	7 174	7 204	30	0 %
Summa exkl. migration	355 729	376 581	408 571	31 990	8 %
Migrationsdomstolarna	51 272	64 543	70 623	6 080	9 %
Migrationsöverdomstolen	21 738	20 576	16 622	-3 954	-19 %
Summa inkl. migration	428 739	461 700	495 816	34 116	7 %

Avgjorda mål

Tingsrätterna avgjorde sju procent fler mål än föregående år. Antalet avgjorda mål var de högst uppmätta hittills under 2000-talet. Främst var det brottmålen som låg bakom den stora mängden avgöranden. Även vid hovrätterna ökade avgörandet, i samtliga målkategorier, och antalet avgjorda mål slutade på de högsta uppmätta nivåerna under 2000-talet.

Antalet avgjorda mål vid förvaltningsrätterna exklusive migration ökade med nio procent. Den högsta procentuella ökningen var av LOU-mål. Vid kammarrätterna exklusive migration ökade antalet avgjorda mål med 26 procent. Främst står socialförsäkringsmål, de så kallade hyperhidrosmålen vid Kammarrätten i Stockholm, bakom ökningen, följt av LOU-mål.

Antalet avgjorda mål 2020 vid migrationsdomstolarna ökade med nio procent. Främst målkategorin övriga migrationsmål stod bakom ökningen, även detta hänförligt till målen om dröjsmålstalan. Vid Migrationsöverdomstolen minskade antalet avgjorda mål med 19 procent, i paritet med utvecklingen av inkomna mål.

Balanserade mål vid domstolarna

Utveckling per domstolsslag	2018	2019	2020	Förändring 2019–2020	
Balanserade mål				Antal	%
Tingsrätter	79 631	85 168	88 034	2 866	3 %
Hovrätter	5 674	6 943	7 841	898	13 %
Högsta domstolen	656	843	1 041	198	23 %
Förvaltningsrätter exkl. migration	43 450	47 206	43 623	-3 583	-8 %
Kammarrätter exkl. migration	9 240	11 010	7 230	-3 780	-34 %
Högsta förvaltningsdomstolen	1 711	1 637	1 870	233	14 %
Summa exkl. migration	140 362	152 807	149 639	-3 168	-2 %
Migrationsdomstolarna	20 835	14 128	13 652	-476	-3 %
Migrationsöverdomstolen	1 858	1 476	1 208	-268	-18 %
Summa inkl. migration	163 055	168 411	164 499	-3 912	-2 %

Balanserade mål

Balanssituationen vid tingsrätterna försämrades något ytterligare under 2020 och ökningen uppgick till tre procent. Balansförsämringen kan främst härledas till fler brottmål i balans. Vid hovrätterna ökade balanserna än kraftigare, med 13 procent. Antalet balanserade mål vid Högsta domstolen ökade kraftigt och består främst av brottmål.

Balanssituationen vid förvaltningsrätterna exklusive migration förbättrades under 2020, en tydlig minskning med åtta procent färre mål i balans. Vid kammarrätterna exklusive migration syns en mycket kraftig balansminskning då mål i balans minskat med 34 procent, detta i och med att en stor mängd hyperhidrossmål avgjordes. Högsta förvaltningsdomstolen hade en motsatt utveckling då deras balansnivåer ökade kraftigt 2020.

Vid migrationsdomstolarna har de balanserade målen minskat med tre procent. Det är främst avlägsnandemålen rörande asyl som minskat. Vid Migrationsöverdomstolen har de balanserade målen minskat kraftigt.

Omfattande mål

Det är inte bara utvecklingen av antalet inkomna mål som påverkar domstolarnas arbetsbelastning. Målens karaktär påverkar också resursbehovet. Förhandlingstiden är en indikator på hur resurskrävande målen är. En analys har gjorts av förhandlingstidernas utveckling under de senaste fem åren.

För hovrätterna har den genomsnittliga förhandlingstiden per brottmål som avgjorts efter förhandling 4,9 timmar 2018 och den högsta noteringen under den senaste femårsperioden. Därefter har den genomsnittliga förhandlingstiden minskat och 2020 var den 4,2 timmar. Den genomsnittliga förhandlingstiden per tvistemål som avgjorts efter förhandling på hovrätterna har legat stabilt om cirka 8 timmar åren 2016 till 2018 för att sedan 2019 öka till 8,8 timmar. För 2020 har den genomsnittliga förhandlingstiden minskat till 6,1 timmar, vilket motsvarar 44 procent.

På tingsrätterna har den genomsnittliga förhandlingstiden i princip legat still under perioden för både tvistemål och brottmål.

Av nedanstående tabeller framgår att utvecklingen av antal mål och förhandlingstid ökar för såväl brottmål med förhandlingstid över 60 timmar och 100 timmar.

Brottmål med en förhandlingstid över 60 timmar i tingsrätt och hovrätt

	2016	2017	2018	2019	2020
Antal mål	71	49	49	57	62
Förhandlingstid i timmar	7 025	4 664	5 342	5 450	7 100

Brottmål med en förhandlingstid över 100 timmar i tingsrätt och hovrätt

	2016	2017	2018	2019	2020
Antal mål	24	19	25	17	22
Förhandlingstid i timmar	4 123	2 536	3 677	2 518	3 995

Attunda tingsrätt i Sollentuna flyttade den 7 december 2020 in delar av sin verksamhet i nya lokaler. Tillbyggnaden rymmer bland annat sex nya förhandlingssalar. I anslutning till Attunda tingsrätts lokaler finns lokaler för hela Sveriges Domstolar. Foto: Vacse AB

Prognoser för måltillströmning

Utvecklingen av antalet inkomna mål och ärenden har stor betydelse för det framtida resursbehovet. Under åren 2021–2024 förväntas målinflödet fortsätta öka kraftigt och prognostiseras vara drygt 20 procent högre än under 2020 i tingsrätter och åtta procent högre i förvaltningsrätter. Några huvudorsaker är ökat inflöde av brottmål från polis och åklagare samt satsningen på snabbare lagföring. Förvaltningsrätternas inkomna mål väntas öka till följd av ett försämrat samhällsekonomiskt läge.

Tingsrätter

Utvecklingen av antalet inkomna mål och konkursärenden vid tingsrätt, åren 2021–2024 är en prognos

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Brottmål (exkl. beredskapsmål)	89 014	95 795	102 561	117 714	127 400	138 300	150 000	158 600
Twistemål (exkl. familjemål)	41 933	44 140	48 890	44 336	47 000	51 000	50 000	49 500
Familjemål	41 720	41 463	41 325	41 031	42 000	42 500	42 000	42 000
Konkursärenden	9 399	10 723	10 863	9 998	11 500	12 000	10 500	10 500
Miljömål	2 666	2 847	2 912	2 987	3 050	3 100	3 100	3 200
Fastighetsmål	1 130	2 009	1 685	1 641	1 650	1 650	1 700	1 700
PBL-mål	2 313	2 308	2 642	2 664	2 700	2 700	2 800	2 800
Summa	188 175	199 291	210 878	220 371	235 000	251 000	260 000	268 000
Procentuell utveckling		5,9 %	5,8 %	4,5 %	6,8 %	6,8 %	3,5 %	3,2 %

Brottmålen redovisas exklusive beredskapsmål vid prognoser eftersom dessa medför en dubbelregistrering då de ofta lämnas över till en annan domstol. Prognosen innehåller inte förväntade mål rörande omprövning av vattenverksamhet. Totalprognosen är avrundad till närmsta tusental.

Brottmål

Efter en nedgång av antal brottmål 2011–2015 har antalet inkomna brottmål ökat med närmare 45 procent sedan 2015 och är numera högre än någonsin tidigare. Ökningen följer de stigande volymer som går att se vad avser Polisens och Åklagarmyndighetens utflöden, inte minst av trafik- och narkotikarelaterad brottslighet. Till det kommer en ökning som kan härledas till utökningen av försöksverksamheten rörande Snabbare lagföring. Domstolsverket kan vidare se att ökningen av brottmål utan stämningsansökan fortsätter, där majoriteten utgörs av så kallade förordnandemål. Med förordnandemål avses mål som enbart innehåller ansökan om förordnande av offentlig försvarare eller målsägandebiträde. Mål utan stämningsansökan utgör numera knappt 40 procent av brottmålen i tingsrätt, en andel som ökat de senaste åren.

Måltillströmningen av brottmål bedöms fortsätta öka relativt kraftigt under perioden 2021–2024. Det faktum att både Polisen och Åklagarmyndigheten prognostiserar en fortsatt ökning av så kallade ingripandebrott, till exempel trafik- och narkotikabrott, talar ytterligare för en fortsatt ökning av brottmål, eftersom dessa i relativt

hög omfattning går till lagföring i någon form. Utöver påverkan av snabbare lagföring gör Domstolsverket en bedömning att även brottmål utanför försöksverksamheten kommer fortsätta öka under prognosperioden, med cirka fem procent per år. Med hänsyn till den fortsatta utbyggnaden av snabbare lagföring bedömer Domstolsverket att andelen mål med stämningsansökan och därmed andelen mål som därmed avgörs genom dom kommer öka på sikt.

Tvistemål

De dispositiva tvistemålen nådde rekordnivåer under 2019. En viss inbromsning av konjunkturen bedöms delvis ha orsakat ökningen i kombination med ett stort inflöde av så kallade flygmål (mål rörande ersättning vid flygförseningar). Under 2020 har antalet dispositiva tvistemål minskat till nivåer i paritet med 2018. Orsaker kopplade till pandemin bedöms ligga bakom det mesta av minskningen. Det syns även en viss minskning av andra tvistemål, både de som överlämnats från Kronofogdemyndigheten och övriga måltyper. Pandemin har påverkat den ekonomiska aktiviteten i samhället och viljan att tvista, vilket sannolikt påverkat inflödet något.

Hur antalet dispositiva tvistemål utvecklas framöver är normalt svårbedömt, något som ytterligare kompliceras av konsekvenser av pandemin. De dispositiva tvistemålen tenderar att minska i högkonjunktur och öka i lågkonjunktur. Konjunkturinstitutet spår en djup lågkonjunktur under 2021, men att de offentliga finanserna är starka och delvis kan motverka nedgången. Pandemins effekter på ekonomin kommer dock sannolikt avspeglas i det framtida inflödet som bedöms öka. En del stämningar har troligen lagts på hög och de negativa konsekvenserna på företags och privatpersoners ekonomi kommer sannolikt få genomslag i antal mål till tingsrätt de närmsta åren. Dessutom bedöms antal flygmål åter öka när pandemins hämmande effekter avtar på resandet. Även den trend som varat ett tag med ett ökat lånande och en utveckling med allt högre större skuldbelopp antas fortsätta och påverka målinflödet uppåt.

Konkurser

Ärendeflödet av konkursärenden brukar följa den för dispositiva tvistemål och därmed konjunkturen relativt väl. Konkursärenden har minskat 2020, från relativt höga nivåer. Det är ansökningar initierade av staten som minskat markant. Sannolikt hänger detta samman med att Skatteverket gett företag anstånd med skattebetalningar under pandemin och inte lämnat in konkursansökningar i lika hög utsträckning som normalt, samt andra stödåtgärder från staten.

Utvecklingen är svårbedömd men även för konkursärenden antas det finnas risk för en ökning under närmsta åren. Vissa branscher såsom hotell och restaurang är hårt drabbade av pandemin, uthålligheten är begränsad hos många företag och förlängda och/eller nya restriktioner kan utlösa en konkursvåg samtidigt som det finns osäkerhet kring statens stödinsatser vad avser omfattning och tid. Dessutom har antalet nystartade aktiebolag 2020 ökat med cirka 20 procent jämfört året innan, vilket ytterligare kan spå på antal konkurser.

Familjemål

Familjemålen exklusive gemensam ansökan om äktenskapsskillnad har haft en stadig uppgång under 2000-talet. År 2019 minskade antalet något, men från mycket höga nivåer, och 2020 har minskningen fortsatt. Både mål rörande faderskap, vårdnad och äktenskapsskillnad har minskat. Nedgången är dock relativt liten. Vårdnadsmålen var under främst 2017–2018 på mycket höga nivåer, men har minskat närmare 20 procent sedan dess. Arbete med att förebygga vårdnadstvister och en minskad migration (en del mål rör vårdnad där enbart den ena föräldern finns i Sverige) kan vara faktorer bakom minskningen. Samtidigt har mål rörande

gemensam ansökan inte haft en lika stadig ökning utan har legat relativt stabilt mellan 20 000–23 000 mål under 2000-talet, så även 2020. Mål rörande äktenskapsskillnad har historiskt sett ökat under sämre tider, något som bedöms ske även de närmsta åren i pandemins spår.

PBL- och miljömål

Vid mark- och miljödomstolarna uppnåddes sammantaget under 2019 de hittills antalsmässigt högsta nivåerna av inkomna mål. Inflödet 2020 var i paritet med året innan och ingen av målkategorierna miljö-, fastighets- och PBL-mål uppvisade några större förändringar. Antalet mål vid mark- och miljödomstolarna styrs och påverkas i relativt stor utsträckning av politiska överväganden och beslut och av konjunkturläge. Det senare gäller inte minst miljömålen men även större PBL-mål, med en tendens till minskat antal mål vid lågkonjunkturer. Även faktorer såsom inflyttning och tillväxt i städer påverkar målinflödet. Pandemin kan påverka målinflödet framöver om det får en långsiktig påverkan på det ekonomiska läget i landet.

Antalet miljömål har en trendmässig ökning över tid som antas fortsätta, om än något långsammare än de senaste åren med tanke på förväntad konjunkturinbromsning. Det finns ett stort fokus på miljörättsliga frågor, både inom landet och på EU-nivå. Behovet av ickefossil el kommer att öka markant, vilket kan påverka antalet inkommande mål. I linje med det kan en fortsatt utbyggnad av vindkraften ge upphov till en del miljömål. Antalet hälsoskyddsärenden kan tänkas öka när många människor sitter hemma och arbetar. Vidare har länsstyrelserna inlett sitt arbete med att förbereda sin verksamhet inför kommande omprövning av vattenverksamhet. Detta har inneburit och bedöms kunna fortsätta innebära att de försöker avarbeta balanser, något som hittills bland annat gett avtryck i ett inflöde av fler strandskyddsmål vid vissa domstolar.

Kommunala beslut om att anta, ändra eller upphäva detaljplaner och områdesbestämmelser överklagas sedan mitten av 2016 inte till länsstyrelserna utan direkt till mark- och miljödomstolarna, något som sannolikt haft påverkan på antal PBL-mål antalsmässigt, men även att målen blir mer omfattande. Möjligen kan en inbromsning av konjunkturen med följder att byggandet avtar hålla tillbaka antal mål något. Eventuellt kan det ökade arbetet hemifrån medföra att fler bygger om och eller till, vilket kan generera överklagade bygglov och tillsynsärenden.

Fastighetsmålen är svårbedömda. Inflödet de närmsta åren ligga i paritet med 2020.

Förvaltningsrätterna

Utveckling av antalet inkomna mål⁷ vid förvaltningsrätt exklusive migrationsmål och trängselskattemål, åren 2021–2024 är en prognos.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Socialförsäkringsmål	17 866	18 456	18 202	17 489	17 500	17 000	17 000	17 500
SoL-mål	25 724	27 480	30 434	33 517	36 000	37 000	36 500	36 000
Skattemål	10 403	10 686	9 062	7 697	8 000	8 500	8 500	9 000
LOU-mål	3 203	2 780	2 981	3 594	3 900	4 000	3 700	3 700
LVU-mål	4 674	4 835	5 280	5 401	5 500	5 700	5 900	6 200
LVM-mål	1 383	1 300	1 285	1 253	1 250	1 250	1 250	1 250
Psykiatrimål	13 475	14 109	14 511	14 633	15 000	15 000	15 500	15 500
Mängdmål	8 885	9 510	10 273	10 618	11 250	11 750	12 250	12 500
Övriga mål	22 891	25 476	26 351	27 119	27 500	28 000	28 000	29 000
Summa	108 503	114 632	118 379	121 321	126 000	128 000	129 000	131 000
Procentuell utveckling		5,6 %	3,3 %	2,5 %	3,8 %	1,8 %	0,3 %	1,6 %

Vid förvaltningsrätterna ökade antalet inkomna mål för femte året i rad 2020 och uppnådde det högsta inflödet hittills uppmätt under 2000-talet. De närmsta åren förväntas antal mål fortsätta öka. Något som bedöms ha påverkat och fortsatt kan påverka ett flertal av målkategorierna är den ändring i förvaltningslagen som skedde 1 juli 2018. Den innebär att en myndighet som vid överklagande korrigerar sitt eget beslut i större utsträckning ska överlämna överklagandet till överinstans/domstol. Detta gäller numera även beslut som ändrats till den enskildes förmån fullt ut. Denna lagändring gäller alla myndighetsbeslut och kan ha ökat inflödet av mål generellt vid förvaltningsrätterna.

Socialförsäkringsmål

Antalet inkomna socialförsäkringsmål var fortsatt på relativt höga nivåer 2020 och i paritet med de tre senaste årens inflöde. Detta trots att de så kallade hyperhidrosmålen (mål rörande ersättning för kostnader till följd av vård i annat land) mer än halverades jämfört 2019. Mål rörande sjukpenning ökade åter till höga nivåer, en utveckling som delvis kan kopplas till pandemin och höga nivåer vad avser avslag. Även mål rörande arbetslöshetsersättning ökade, medan mål rörande sjuk- och aktivitetsersättning minskade jämfört fjolårets relativt höga nivåer. Försäkringskassan prognostiserar att antalet inkomna socialförsäkringsmål 2021 kommer vara i paritet med det gångna året. Ärendebalansen av omprövningar är god vid Försäkringskassan. Pandemin bedöms hålla uppe antal ärenden till Försäkringskassan rörande sjukpenning under det första halvåret. Den andra större måltypen, sjuk- och aktivitetsersättning, prognostiseras vara i paritet med 2020.

Hyperhidrosmålen antas i det närmaste helt upphöra. Vad avser övriga typer av socialförsäkringsmål kan antas att mål rörande arbetslöshetsersättning fortsätter ligga på höga nivåer. Det finns dessutom en promemoria rörande ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37) som skulle kunna ge ett kraftigt ökat inflöde av mål om det realiserar. Det har tidigare flaggats för att förvaltningsrätterna kunde få in ett stort antal mål rörande omräkning av garantipensioner, men det har inte skett. Hur antal socialförsäkringsmål utvecklas 2022–2024 är svårt att bedöma. Försäkringskassan prognostiserar ett något vikande inflöde av ärenden till myndigheten 2022 och en nedgång om fem procent 2024, men är svårt bedöma om det får genomslag på antal överklaganden.

⁷ Allmänna mål överlämnade från migrationsdomstol till annan förvaltningsrätt är exkluderade i utfallet för inkomna mål åren 2017–2019

Mål enligt socialtjänstlagen

Antalet mål enligt socialtjänstlagen låg relativt stabilt under åren 2010–2015 men har därefter ökat årligen. År 2020 var ökningen 10 procent och sedan 2015 har antal mål ökat med närmare 40 procent. Några orsaker till ökningen är tidigare nämnda förändring i förvaltningslagen, att vissa kommuner till synes har blivit restriktivare och avslår i högre utsträckning ansökningar samt pandemirelaterade orsaker där personer hänvisar till att man inte vågar delta i olika insatser till följd av risken bli smittad. Hög invandring under de senaste åren, varav en del fortsatt saknar egen försörjning, och till det begränsningar vad gäller rätten till ersättning utifrån lagen om asylsökande, leder till att berörda söker ekonomiskt bistånd istället. Ny teknik som individuell prövning av robotar i vissa kommuner, leder också till omprövningar. Utöver detta styrs antal mål mycket av det ekonomiska läget och dess påverkan på arbetsmarknaden. Både Konjunkturinstitutet och Arbetsförmedlingen flaggar för ökad arbetslöshet 2021 och fortsatt höga nivåer 2022. De menar bland annat att pandemin kommer att påverka arbetsmarknaden strukturellt genom en snabbare digitalisering och automatisering, vilket kommer att leda till ökad arbetslöshet. De ekonomiska effekterna av pandemin riskerar ytterligare påverka antalet mål i fortsatt stigande riktning.

Skattemål

Antal skattemål har de senaste åren haft en nedåtgående trend bland annat på grund av att Skatteverkets verksamhet präglas av färre men tyngre utredningar. Under 2020 skedde en ytterligare minskning till de lägsta nivåerna under 2000-talet. Många måltyper har fortsatt minska och mål rörande finansiering av radio och TV har efter förändringen av finansieringsform upphört. Den enskilt största måltypen, inkomsttaxering, fortsatte minska och är på de lägsta nivåerna under 2000-talet och har minskat med 30 procent på bara fyra år. Anstånd med betalning av skatter låg redan 2019 på låga nivåer och har så fortsatt 2020. Mål rörande skatte-reduktion för hushållsarbete ökade åter något 2020 men har mer än halverats jämfört toppåret 2013–2014. Pandemin antas ha påverkat målinflödet något under 2020 då Skatteverket haft svårare göra fysiska kontrollbesök. Skatteverkets egen bedömning är att trenden med minskat antal skattemål i förvaltningsrätt kommer brytas och åtminstone bibehållas på 2020 års nivåer. Man befärar bland annat risken för skatteundandragande riskerar öka och kommer prioritera utredningar som avser internationellt informationsutbyte.

LOU-mål

Enligt Upphandlingsmyndigheten brukar förändringar i antal överprövningar framförallt ske utifrån ändringar i lagstiftning. Den 1 januari 2021 trädde nya regler om annonsering i kraft. Det är fortfarande oklart hur detta kommer att påverka annonseringen. Andelen överprövningar av annonserade upphandlingar minskade 2017–2018 men har därefter legat relativt stabilt. En förklaring till detta kan vara en ökning av den allmänna kunskapsnivån gällande offentlig upphandling, både bland privata och offentliga aktörer. Det är även möjligt att de förändringar av lagstiftningen som trädde i kraft den 1 januari 2017 kan utgöra en del av förklaringen. Förslagen i det nyligen remitterade utkastet till lagrådsremiss avseende en effektivare överprövning av offentliga upphandlingar kan komma att påverka utvecklingen framöver om de genomförs. Ett eventuellt avgörande i ett pågående mål i EU-domstolen om ramavtal kan få konsekvenser för överprövning av ramavtal, och en övervägande andel upphandlingar avser ramavtal. Förändringar i antal och andel överprövningar behöver inte per automatik ge likartad förändring i antal LOU-mål i domstol, bland annat på grund av hur målen registreras. Under 2019 ökade antalet LOU-mål från låga nivåer, en ökning som fortsatt 2020. En orsak kan vara den det försämrade konjunkturläget, något som eventuellt avspeglas i att antalet

anbudsgivare per upphandling åter ökat. Upphandlingar med fler anbudsgivare generellt sett har en större andel överprövningar än upphandlingar med färre anbudsgivare.

Likasa överprövas direktivstyrda upphandlingar i högre utsträckning än icke direktivstyrda och dessa har andelsmässigt ökat på senare år. Pandemin kan ha inneburit att färre upphandlingar har annonserats än vanligt, att man har skjutit upp icke-nödvändiga upphandlingar, och att fler upphandlingar än vanligt därför kommer att annonseras under kommande år. Det är också möjligt att den pressade arbetssituationen för en del upphandlande myndigheter till följd av pandemin innebär att man gör fler misstag, vilket skulle kunna leda till fler överprövningar än vanligt. Med anledning av detta, den fortsatt förväntade nedgången i svensk ekonomi, många företags ansträngda situation där vikten av att vinna upphandlingar ökar, görs bedömningen att antalet LOU-mål fortsätter öka de närmaste åren.

Förtursmål

Antal förtursmål rörande LVM har antalsmässigt minskat svagt fyra år i rad. Statens institutionsstyrelse (SiS) har tidvis haft ganska låg beläggning på sina LVM-hem. Minskningen kan hänga samman med många kommuners ansträngda ekonomi i kombination med ökning av så kallad LARO-behandling⁸ samt utbyggnad av sprutbytesprogram i hela landet, något som ofta är en mer kostnadseffektiv lösning än LVM-placering och främjar öppenvårdslösningar. SiS räknar inte med någon stor förändring vad gäller intagna framöver och Domstolsverket bedömer inte att antal LVM-mål förändras nämnvärt de närmsta åren.

LVU-målen har dock stadigt ökat under 2000-talet och nådde nya högsta nivåer 2020. En förklaring kan vara att det finns ett stort politiskt fokus att motverka kriminalitet bland unga, något som kan öka antalet LVU-mål. Något som ytterligare skulle kunna öka antalet LVU-ansökningar är den utredning som pågår att även brott med misstänkt gärningsman under 15 år ska utredas av polis. Övriga potentiella förklaringar till ökningen kan vara ökat fokus på barns rättigheter, ökande psykisk ohälsa, utanförskap, föräldrar som inte orkar med sitt föräldraskap och missbruksproblematik. Även den stora ökning av antalet ensamkommande barn har påverkat ökningen de senaste åren. SiS anger dock en minskning i denna grupp i sin årsredovisning för 2019. Trenden med ökat antal LVU-mål bedöms fortsätta de närmsta åren. Vad avser den antalsmässigt största målkategorin förtursmål, psykiatrimålen, har de ökat de senaste åren och nådde 2020 det högsta antalet under 2000-talet. Dock ska tilläggas att de senaste årens förändringar är relativt små och antalet bedöms fortsätta vara kring dagens nivåer.

Mängdmål samt övriga mål

Mängdmål består till knappt hälften av mål rörande körkortsåterkallelse. Antalet påverkas bland annat av polisens trafikstrategi och läkarkårens anmälningsfrekvens vad avser olämpliga förare. Antalet har ökat svagt de senaste åren och bedöms fortsätta göra så.

Den andra stora målgruppen inom mängdmål är mål rörande folkbokföringslagen, en målgrupp som nådde nya antalsmässiga rekordnivåer 2019 men minskade något 2020. Ökningen av dessa mål har varit kraftig de senaste åren och bland annat har de senaste årens ökning av nyanlända sannolikt påverkat.

Antal mål inom målkategorin övriga mål ökade ytterligare något 2020, sjätte året i rad, och har antalsmässigt aldrig varit fler. Detta trots att två måltyper som

⁸ Läkemedelsassisterade åtgärder. Viktigt att påpekat LVM omfattar många fler tillstånd än just opioidberoende som är indikationen för LARO.

de senaste åren haft högt inflöde, mål rörande lagen om mottagande av asylsökande och förordningen om statlig ersättning för flyktingmottagande och asylsökande, minskade. Även mål rörande laglighetsprövning enligt kommunallagen minskade 2020 efter flera års ökning. En stor del av ökningen 2020 kan härledas till målgruppen rörande statliga ersättningar och då främst mål rörande stöd vid korttidsarbete. Det har även inkommit en del mål rörande omställningsstöd men hittills endast ett fåtal mål rörande omsättningsstöd. I och med att antalet måltyper är många och av vitt skild karaktär är det svårt att veta hur målkategorin i stort kommer utvecklas framöver. Till det kommer osäkerheten kopplat till pandemin. Domstolsverket bedömer dock att måltillströmningen kommer fortsätta vara i paritet med de senaste årens höga inflöde.

Migrationsdomstolarna

Utveckling av antalet inkomna asylmål⁹ vid migrationsdomstol, åren 2021–2024 är en prognos

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023
Asylmål	22 225	17 250	9 803	10 070	8 000	7 400	8 100	8 100
Procentuell utveckling		-22 %	- 43 %	3 %	- 21 %	-8 %	9 %	+/-0 %

Asylmål

Antalet inkomna asylmål 2020 var i paritet med utfallet 2019 och långt under de extremt höga nivåerna under åren 2016–2018. Antalet är fortsatt något över de nivåer som rådde innan den kraftiga ökningen som uppstod efter flyktingkrisen.

Migrationsverkets senaste prognos¹⁰ utgår från att den tillfälliga migrationslagstiftningen fortsätter. Den kraftiga minskning av antalet asylsökande till följd av pandemin antas på sikt avta och inflödet av asylsökande bedöms öka igen från andra halvåret 2021. Prognosen pekar mot en måltillströmning av asylmål de närmsta åren som ligger något under utfallet de två senaste åren och därmed i paritet med de nivåer som rådde innan den kraftiga ökningen 2016. Samtidigt bör betonas att antal balanserade asylmål totalt vid migrationsdomstolarna, trots en kraftig minskning under de senaste åren, fortsatt är på högre nivåer än de som rådde innan flyktingkrisen. Utgången av 2020 fanns närmare 6 000 asylmål i balans att jämföra med 1 300 ingången av 2016. Det gör att produktionen måste vara fortsatt hög de närmsta åren för att komma ned till önskvärda balansnivåer.

Migrationsprognoser vad avser inkomna mål bedöms dock vara behäftade med ett stort mått av osäkerhet. När Migrationsverket nu är på väg att arbeta av ineliggande överbalanser styrs inflödet till migrationsdomstolarna i högre utsträckning av inflödet till Migrationsverket. Detta ökar osäkerheten i prognosen. Utöver osäkerheten rörande pandemin så kan flyktingströmmar förändras snabbt om situationen i krigs- och konfliktområden förändras eller om det sker förändringar i lagstiftning på nationell nivå eller EU-nivå.

⁹ Asylmål överlämnade mellan migrationsdomstolar är exkluderade i utfallet 2018–2020

¹⁰ Prognosen tar inte hänsyn till införandet av säkra länderlistor enligt ny lagstiftning och som ökar möjligheten till snabbprocess och därmed sannolikt färre överklaganden. Anledningen är att det i dagsläget är okänt vilka länder som kommer att finnas på listan.

Producerad av Domstolsverket
Diarienummer 1513-2020

Domstolsverket
Postadress: 551 81 Jönköping
Besöksadress: Kyrkogatan 32
036-15 53 00
domstolsverket@dom.se
www.domstol.se